

**Міністерство освіти і науки
Харківський національний педагогічний університет імені
Г.С. Сковороди**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ, ОЦІНЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ
НАВЧАННЯ,
ТА ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ,
ОТРИМАНИХ У НЕФОРМАЛЬНІЙ ТА ІНФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ
НА ОСВІТНЬО-НАУКОВІЙ ПРОГРАМІ ПСИХОЛОГІЯ
для здобувачів 3 (доктор філософії) рівня вищої освіти**

УХВАЛЕНО

Завідувач кафедри психології,
Д.психол.н., професор
Хомуленко Т.Б.

«12» березня 2020 р.

РОЗРОБНИКИ

Доктор психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології
Фоменко К.І.

«12» березня 2020 р.

Розроблено: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Затверджено та введено в дію: протокол кафедри психології №8 від «12» березня 2020 р.

Ці рекомендації описують порядок оцінювання результатів навчання на освітньо-науковій програмі (далі – ОНП) Психологія спеціальності 053 Психологія на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти та порядок визнання отриманих здобувачам вищої освіти за освітніми програмами, які не передбачали присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але могли завершуватися присвоєнням професійних та (або) присудженням часткових освітніх кваліфікацій при навчанні на території України чи за її межами, а також результатів інформальної освіти, яка здійснювалася здобувачами у порядку самоосвіти.

Рекомендації розроблені відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556, Постанови Кабінету міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», інших нормативних актів України з питань освіти, а також «Положення про порядок визнання результатів навчання здобувачів Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди отриманих у неформальній освіті».

1. Загальні положення

1.1. ХНПУ визнає, що особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти та створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів.

1.2. У зазначених рекомендаціях терміни вживаються в таких значеннях:

- інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям;

- кваліфікація – визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання);

- методи оцінювання результатів навчання – засоби вимірювання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (далі – засоби вимірювання) – екзаменаційні білети, контрольні та тестові завдання, письмові роботи, інструменти, обладнання, матеріали та інші засоби відповідно до рівня кваліфікації та технологічних вимог.

- неформальна освіта – освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та (або) присудженням часткових освітніх кваліфікацій;

- неформальне навчання – додаткове інституційно організоване навчання, що не завершується наданням кваліфікації певного рівня (етапу, циклу) формальної освіти;

- освітня кваліфікація – це визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним

документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей);

- перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті – це процес визнання в системі формальної освіти знань, умінь та інших компетентностей, набутих у неформальній чи інформальній освіті;

- повне перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті – це процес визнання в системі формальної освіти знань, умінь та інших компетентностей, набутих у неформальній чи інформальній освіті як результатів вивчення навчальної дисципліни в цілому;

- результати навчання – компетентності, знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів (у т. ч. у неформальній освіті);

- формальна освіта – це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою;

- форми оцінювання результатів навчання – організаційні особливості вимірювання результатів навчання;

- часткове перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті – це процес визнання в системі формальної освіти знань, умінь та інших компетентностей, набутих у неформальній чи інформальній освіті як часткових результатів вивчення навчальної дисципліни (отримання певної кількості балів).

2. Методи навчання

2.1. Методами навчання, що використовуються на ОНП Психологія за кожною дисципліною є: вступна лекція, оглядова лекція, проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція-демонстрація (майстер-клас); виконання вправ та практичних завдань (аналіз конкретного випадку / кейс-метод), ділові ігри (моделюючі, психологічні, трансформаційні), дискусія, обговорення, опитування (усні, письмові, тестові), самостійна робота з літературними джерелами.

2.2. Конкретний перелік методів навчання, що використовуються під час викладання кожної окремої дисципліни, визначається викладачем, відповідальним за цю дисципліну та затверджується на засіданні кафедри психології у межах затвердження робочої програми навчальної дисципліни.

3. Оцінювання та контроль результатів навчання

3.1. Типовими формами організації оцінювання та контролю результатів навчання на ОПП психологія є поточний, тематичний та підсумковий контроль.

3.2. Поточний контроль здійснюється регулярно протягом усього процесу вивчення навчальної дисципліни на лекційних, семінарських,

практичних заняттях. Періодичність поточного контролю визначає викладач, відповідальний за викладання кожної окремої дисципліни.

3.3. Тематичний контроль здійснюється обов'язково та спрямований на оцінку та контроль результатів вивчення кожної окремої теми за дисципліною.

3.4. Методами оцінювання та контролю результатів навчання, що використовуються на ОПП Психологія за кожною дисципліною є: реферат, психологічні есе, усна доповідь на семінарському занятті, доповідь-презентація, практичне завдання психолого-професійного спрямування, участь в обговоренні проблемних питань, тестові, практичні та комбіновані методи рубіжного / тематичного контролю та інші методи.

3.5. Конкретний перелік методів оцінювання, що використовуються під час викладання кожної окремої дисципліни, та максимальна кількість балів, отримувана здобувачем, визначається викладачем, відповідальним за цю дисципліну та затверджується на засіданні кафедри психології у межах затвердження робочої програми навчальної дисципліни.

3.6. Формами здійснення підсумкового оцінювання результатів навчання для освітніх компонентів за ОНП є залік або іспит (контроль за екзаменаційними білетами в усній / письмовій формі, тестовий контроль).

3.7. Конкретна форма здійснення підсумкового оцінювання результатів навчання для кожного ОК визначається ОНП на навчальним планом.

3.8. Максимальна кількість балів, отримуваних здобувачем за результатами підсумкового контролю – 100.

3.9. Розподіл балів, отримуваних здобувачем за кожною навчальною дисципліною за результатами поточного, тематичного та підсумкового контролю та власне на заліку чи іспиті, визначається викладачем, відповідальним за цю дисципліну та затверджується на засіданні кафедри психології та педагогіки у межах затвердження робочої програми навчальної дисципліни.

3.10. Кількість балів, отримуваних здобувачем за кожною дисципліною під час проведення заліку як форми підсумкового контролю, не може перевищувати 25 % від загальної кількості отримуваних балів. Кількість балів, отримуваних здобувачем за кожною дисципліною під час проведення екзамену як форми підсумкового контролю не може бути меншою 25 % та перевищувати 40 % від загальної кількості отримуваних балів.

3.14. Критерії оцінювання для підсумкового контролю (екзамену / заліку):

3.14.1. Завдання підсумкового контролю складається з 2 – 3 (за рішенням викладача, відповідального за викладання дисципліни) теоретичних питань.

Відповідь на теоретичне питання вважається повною, якщо її зміст повністю відповідає програмі та містить всі необхідні факти та висновки.

3.14.2. Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою дисципліни;

- незнання сутності основних методів і прийомів отримання необхідних результатів;

- змістовна невідповідність у викладі матеріалу;

- не науковість викладу матеріалу, посилання на неперевірені інформаційні джерела, недоказовість викладу.

3.14.3. Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань;

- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

- необґрунтованість в аналізі проблемного питання;

- недостатня повнота у викладі матеріалу.

3.14.4. Недоліками є:

- непослідовний виклад матеріалу.

- необґрунтованість в аналізі проблемного питання;

- надлишковість у викладі матеріалу.

3.14.5. Принцип виставлення балів:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
90 – 100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
74-89	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
60-73	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків (помилки), достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перекладання за умови належного самостійного доопрацювання.
1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), наявність грубих помилок, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0 – 25 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль:

Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

3.12. Кількість балів, отримуваних на заліку за результатами проходження науково-викладацької практики – 100.

4. Зарахування неформальної освіти

4.1. Неформальна освіта здійснюється в таких формах: професійні курси (тренінги), майстер-класи, семінари, професійне стажування, онлайн-курси, громадянська освіта тощо.

4.2. Неформальна освіта є доповненням та (або) альтернативою формальної освіти в навчанні протягом усього життя людини.

4.2. Визнання результатів навчання у неформальній (інформальній) освіті на ОНП Психологія розповсюджується як на обов'язкові, так і вибіркові дисципліни ОНП.

4.3. Визнанню можуть підлягати результати навчання, отримані у неформальній освіті, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (завданням самостійної роботи, контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) даної навчальної дисципліни.

4.3. Не здійснюється визнання результатів навчання набутих у неформальній або інформальній освіті, здобутих до початку навчання на певному освітньому рівні. Термін подання заявки на розгляд питання про визнання результатів неформальної освіти передбачений «Положенням про порядок визнання результатів навчання здобувачів Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди отриманих у неформальній освіті».

4.5. Визнання результатів навчання у неформальній або інформальній освіті дозволяється для дисциплін, які починають викладатися з другого по шостий семестр навчання. Часткове перезарахування результатів освіти проводиться у семестрі, в якому згідно з навчальним планом передбачено вивчення дисципліни, що перезараховується.

4.6. Критеріями часткового перезарахування є підтвердження набуття здобувачем у неформальній освіті компетентностей, знань, умінь, навичок, передбачуваних за результатами вивчення теми (тем) дисципліни ОНП.

4.7. Часткове перезарахування результатів навчання набутих у неформальній або інформальній освіті передбачає такі обов'язкові етапи:

4.7.1. Здобувач вищої освіти звертається із заявою до завідувача кафедри психології про часткове визнання результатів навчання у неформальній або інформальній освіті. До заяви можуть додаватися будь-які документи (сертифікати, свідоцтва, освітні програми тощо), які підтверджують ті результати навчання, які здобувач отримав.

4.7.2. Можливість часткового визнання результатів навчання набутих у неформальній або інформальній освіті визначається на засіданні кафедри спеціально створеною комісією із визнання результатів неформальної освіти, до складу якої входить гарант, завідувач кафедри, науковий керівник, викладач дисципліни і (за необхідністю) завідувач відділом аспірантури і докторантури.

Комісія розглядає надані документи, проводить співбесіду з викладачем, відповідальним за викладання, або перезараховує результати навчання, або призначає атестацію.

4.7.3. Якщо комісія вважає за необхідне провести атестацію, то здобувача ознайомлюють з програмою навчальної дисципліни та переліком питань, які виносяться на поточне (тематичне) оцінювання. В такому випадку здобувачу дається 3 робочі дні для підготовки до атестації. Кафедра виставляє підсумкову оцінку за шкалою ЄКТС.

4.8. Загальна оцінка, яку отримує здобувач за результатами вивчення навчальної дисципліни, проходження практики, написання курсової роботи за додавання балів, отриманих через визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, не може перевищувати 100 балів.

5. Прикінцеві положення

5.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження.

5.2. Контроль за виконанням Положення покласти на завідувача кафедри психології.

5.4. У випадку внесення змін або доповнень у державні нормативно-правові документи, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.